

Рецензія на навчальний посібник «Основи тестування іншомовних навичок і вмінь»¹

Рецензований навчальний посібник адресовано широкому колу читачів, а саме: студентам мовних спеціальностей, аспірантам, учителям і викладачам іноземних мов (ІМ). Він має чітку і прозору структуру, підпорядковану меті, зазначеній у передмові, а саме: ознайомити читача з теоретичними засадами лінгводидактичного тестування, озброїти його практичними навичками щодо використання тестових завдань на уроках, надати рекомендації щодо підготовки учнів до складання тестового іспиту з ІМ. Навчальний посібник складається з передмови, трьох розділів, післямови, списку рекомендованої літератури, джерел ілюстративного матеріалу, додатків і ключів до практичних і англійських тестових завдань, запропонованих у посібнику.

Актуальність і своєчасність навчального посібника зумовлена такими факторами:

- необхідністю науково обґрунтувати, розробити і впровадити якісні та надійні тести з ІМ у зв'язку із впровадженням зовнішнього незалежного тестування в загальноосвітніх навчальних закладах України в результаті реформування вітчизняної системи освіти;
- недостатнім вирішенням у методиці питання підготовки вчителів / викладачів ІМ до планування, складання і проведення тестового контролю, популярність використання якого у навчанні зростає рік від року;
- недостатньою кількістю сучасних вітчизняних навчальних посібників із проблем тестування іншомовних навичок і вмінь для поглибленого вивчення розділу «Контроль у навчанні ІМ» у межах курсу методики навчання ІМ у середніх і вищих закладах освіти.

Враховуючи ці фактори, спроба автора проаналізувати міжнародний досвід проведення тестування з іноземної мови крізь призму національно-культурних і соціокультурних особливостей українського суспільства безумовно викликає інтерес. Крім того, це перший навчальний посібник, в якому порушено завдання розробки якісного й надійного зовнішнього незалежного тесту з іноземної мови в загальнонаціональному масштабі. Вирішення цього завдання є надзвичайно актуальним для вітчизняної системи освіти, адже, як свідчить минулорічний досвід проведення зовнішнього незалежного оцінювання, структура і зміст запропонованого тесту з англійської мови не дозволяє встановити спроможність випускників шкіл *спілкуватися* ІМ, використовувати її як засіб міжкультурного спілкування у повсякденних ситуаціях. Отже, навчальний посібник «Основи тестування іншомовних навичок і вмінь» О.Г.Квасової має зацікавити і спонукати до дискусії з приводу висвітлених у ньому питань широке коло освітян України.

Звернемося до розгляду основної частини рецензованого посібника. Перша його частина має теоретичну спрямованість і передбачає ознайомлення читача з основами сучасної тестології як науки, зокрема лінгводидактичного тестування як аспекту методики навчання ІМ. Автор доступно пояснює, що таке «тест», наводить класифікації тестів за різними критеріями, послідовно розглядає параметри якості тесту, доводить важливість професійної розробки специфікації тесту, детально розглядає основні етапи підготовки, проведення та узагальнення результатів тестування. Вартою уваги вчителів і викладачів ІМ є конкретизація цієї процедури на прикладі підготовки випускників шкіл до незалежного зовнішнього тестування.

Змістовність, логічність і доступність викладу теоретичного матеріалу робить можливим його використання не тільки викладачами при укладанні лекцій з курсу методики навчання ІМ у середніх і вищих навчальних закладах, але й студентами при підготовці до практичних занять, при написанні курсових робіт, а також освітньо-кваліфікаційних робіт рівнів «бакалавр» і «магістр». Слід зазначити, що рецензований посібник успішно використовується у згаданих сферах професійної та навчальної діяльності викладачами і студентами філологічного факультету Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка.

Друга частина посібника має практичну мету – допомогти читачу усвідомити принципи розробки основних типів тестових завдань, поширених у практиці лінгводидактичного тестування, а саме: завдань множинного вибору, на визначення правильності / неправильності твердження, на заповнення пропусків, на зіставлення або встановлення відповідності. На нашу думку, автор обрала найбільш ефективний шлях досягнення поставленої мети – поєднання теорії з практикою. З одного боку, автор ознайомлює читача зі структурою тестових завдань, формулює вимоги до їх розробки, аналізує переваги й недоліки їх використання при оцінюванні рівня сформованості іншомовних навичок і вмінь. З іншого боку, для кращого усвідомлення теорії наводяться приклади відповідних англійських тестових завдань і пропонуються практичні завдання для аналізу наведених прикладів тестових завдань щодо їх відповідності переліченим вимогам. Позитивним є можливість перевірити себе за вміщеними в кінці посібника ключами. Такий підхід до викладу матеріалу дозволяє студентам і вчителям удосконалювати власні вміння і навички розробки нестандартизованих тестів і критично підходити до відбору тестових завдань, які вже з'явилися на книжковому ринку України для підготовки до зовнішнього тестуван-

¹ Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.

ня. Крім того, слід наголосити на можливості використання викладачами наведених практичних завдань на заняттях з методики навчання ІМ у середніх і вищих навчальних закладах.

У третьому розділі розглядаються основні види тестових завдань для перевірки іншомовних навичок і вмінь, надаються практичні рекомендації щодо підготовки випускників шкіл до складання тестів. Так, автор розглядає сутність тестових завдань як для перевірки лексичних і граматичних навичок окремо, так і для інтегрованої перевірки лексико-граматичних навичок. При цьому конкретизуються лексичні та граматичні об'єкти контролю при виконанні кожного тестового завдання.

Варто звернути увагу на конкретизований опис умінь аудіювання, читання, говоріння та письма відповідно до рівня B1+, досягнення якого є обов'язковим для випускників шкіл України. Ми вважаємо, що використання наведених шкал дескрипторів як орієнтирів при складанні зовнішнього незалежного тесту з ІМ, так і при підготовці випускників шкіл до його складання створить підґрунтя для співпраці професіоналів-тестологів і вчителів.

Автор цілком доцільно використовує опис рецептивних і продуктивних умінь для визначення якісних і кількісних характеристик текстів, які кандидати мають сприймати й розуміти при читанні й аудіюванні та самостійно продукувати в писемному та усному мовленні.

Розглянуті автором типи тестових завдань для перевірки рецептивних умінь дозволяють оцінити рівень сформованості основних умінь читання та аудіювання, що наведені у шкалах дескрипторів.

Оскільки проблема об'єктивної перевірки продуктивних умінь залишається наріжним каменем лінгводидактичного тестування, позитивної оцінки заслуговує спроба автора виділити основні об'єкти для перевірки умінь письма та усного мовлення. Автор розглядає сутність таких основних типів писемного повідомлення як *лист, стаття, твір* і його різновиди, та найбільш вживаних тестових завдань типу *інтерв'ю, монологічне висловлювання, парна і групова дискусія* для перевірки вмінь монологічного та діалогічного мовлення. Безумовну практичну користь мають наведені в цій частині англійські приклади кожного з розглянутих типів тестових завдань і поради-пам'ятки тестованим і екзаменаторам щодо їх складання і проведення. Завдання на визначення типів низки тестових завдань та об'єктів перевірки дозволяє читачу оцінити правильність самостійно зроблених висновків.

Позитивної оцінки заслуговує порушення автором проблеми вимірювання та обробки результатів тестів, зокрема створення надійної і швидкої процедури оцінювання усного та писемного висловлювання тестованих, вирішення якої може стати завданням подальших досліджень.

Додатки представляють собою органічне доповнення до основної частини рецензованого посібника. Так, приклади, наведені в першому додатку, дають уявлення про формати міжнародних тестових іспитів з англійської

мови, зокрема First Certificate in English (FCE) та IELTS, які можуть бути використані викладачами як приклади при розробці модульних контрольних робіт з ІМ.

У другому додатку автор покроково розглядає процедуру підготовки тестового завдання з читання, спираючись на власний досвід. Аналіз виконання пілотних завдань і відповідей учнів на запитання анкети, що також представлена у додатку, є цікавим для вчителів і викладачів при перевірці надійності і валідності власних нестандартизованих тестів.

Третій додаток представляє собою перелік адрес доступних інтернет-джерел, на яких можна знайти інформацію про складання міжнародних тестових іспитів, ресурси для підготовки, а також адреси сайтів міжнародних асоціацій текстологів. Така інформація є корисною для широкого кола читачів і може стати підґрунтям для їхньої подальшої самоосвіти як у напрямі вивчення ІМ, так і в галузі лінгводидактичного тестування.

Навчальний посібник написано доступною, живою мовою. Варто відмітити нестандартну оригінальну подачу автором матеріалу, що відтворює схему здійснення емпіричного пошуку та є, на нашу думку, легкою для сприймання й розуміння читачем із будь-яким рівнем методичної підготовки. Постановка запитань, що можуть виникнути на практиці, на початку кожної частини посібника, розгляд теоретичного підґрунтя для їх вирішення у формі бесіди, роздумів мотивує і залучає читача до спільного пошуку відповідей. Запропоновані практичні завдання передбачають не тільки формування базових навичок щодо використання тестових завдань, але й спонукають читача до самоаналізу в аспекті набутих емпіричних знань і досвіду складання та застосування тестів, а також до вдосконалення професійної компетенції.

Враховуючи недосконалість україномовного тестового термінологічного апарату, не можна не відзначити спробу автора привернути увагу до проблеми уніфікації термінології вітчизняної тестології, яка на сьогодні залишається відкритою для обговорення. У рецензованому посібнику зроблені певні кроки до розв'язання цієї проблеми. Щоб уникнути тавтології та плутанини при викладі матеріалу, автором запропоновані окремі україномовні терміни відповідних англійських еквівалентів.

Рецензований посібник має значний потенціал для поглиблення методичної ерудиції майбутніх учителів, стимулює вдосконалення їх методичної іншомовної компетенції.

Навчальний посібник може стати важливим орієнтиром для вчителя і викладача ІМ при підготовці та проведенні тестування й визначення рівня сформованості іншомовних навичок і вмінь школярів і студентів відповідно до світових стандартів.

Враховуючи вищезазначене, вважаємо можливим рекомендувати навчальний посібник «Основи тестування іншомовних навичок і вмінь» автора О.Г.Квасової для використання у вищих навчальних закладах при викладанні курсу методики навчання ІМ і як корисний допоміжний матеріал.